

Молоде покоління Вільних Людей

Тетяна Булат

27.11.2022 рік.

— Відпустіть, ну, будь ласка! – горлав майже на всю дорогу хлопчина.

Один із солдатів волоком тягнув його за собою. Перебирати ногами дитина не встигала, тому зимові чоботи, що шкрябалися об мерзлу землю, здавалося, ось – ось задимлять.

— Да отпусти его, пусть не орет на полсела! – інший солдат російської армії крикнув навздогін хлопцю.

Зимовий день короткий, особливо, коли починає сідати сонце. Одразу ж по землі котиться хвиля морозу, що пронизує до самих кісток.

Михась, так звали хлоп'я, родом з цього села. Його знали усі в окрузі. Ой і шибенник! Та якось все сходило йому з рук. Без батька ріс...

Ще у далекому 2015 році Олег, батько хлопчика, загинув на Донбасі. Михасику тоді було всього два місяці. Але тата він знав по фото, по відеозаписах, що мама зберігала у комп'ютері. Сідали, бува, з сином ввечері на дивані і, гортаючи теки з фотографіями, згадували минулі дні. Мама завжди плакала.

Михась знав все про свого батька. Олега поважали й любили у селі. Роботящий такий був, тямущий. А ще – один з перших подався на Майдан, за правду, за волю! Тому і не дивно, що з 2014 року не зміг всидіти вдома.

— Якщо ми не зупинимо цю червону сарану, то повір, моя Люба — Любов, вони прийдуть і відберуть у нас все — землі, хати, мову нашу затопчуть, заллють кров'ю і неправдою культуру нашу, винищать козацьке коріння дідів-прадітів, — говорив дружині молодий парубок. Він не раз порушував питання у своєму селі з приводу свавілля чиновництва. Такий собі, правдолюб... був.

У селі Михасика жаліли. Люба, мати хлопчика, не вийшла заміж, сама виховувала сина 8 років. Багато рис перейняв від батька Михась. Мабуть, генетично.

Михасика кинули біля ворожого блок посту.

— Ты чего орешь, как резаный? Не посмотри, что малой, голову сверну.

— Сам не ори. Ведь ребенок же! – солдат вже вдруге став на захист хлопчини. Підійшов, присів біля Михасика.

— Тебя как звать-то?

— Михась, — ображено відповів хлопчина.

— А я Саша. Ты меня не бойся. Я не обижу, у меня такой, как ты годами младший брат. А его (кивнув погляд в сторону іншого солдата) не бойся.

— Ви мене вб'єте тепер, так? – підвів засльозені очі, Михасик.

— Да что ты, нет, успокойся. Но отпустить тебя мы не можем. Сам понимаешь.

Блок пост українців був повністю побутово укомплектований. Там і чайник, і плитка для приготування їжі, і канапа стояла, щоб передімати, наразі чого. Місцеві жіночки

подбали про хоча б відносний затишок в імпровізованому сховку. Чергування було регулярним, як, до речі, і допомога місцевих жителів. Кожного дня змінювалися чоловіки на посту, та незмінним залишався один – зміна в зміну. Маленький чоловік... чоловічок. Михась.

3 лютого, вже понад 10 місяців, він достойно представляє молоде покоління вільних людей села. Так з нього кепкували дорослі чоловіки.

Та хлопець не мав жодного сумніву, що Перемога буде за Україною. Інакше бути не може! І він повинен бути самим активним учасником її наближення. Тому і робив все для Перемоги. Тягав з села гарячу воду на блок пост, приносив їжу від сільських господинь. Хоча, в селі залишилося всього 4 родини, всі інші виїхали, та господині щедро ділилися з солдатами тим, що мали.

Люба з Михасем залишились. Немає їм куди тікати. Та й господарство є, хоча і невелике —2 поросятка і 15 курочок. Люба порається сама, свого юного захисника не чіпає, розуміє його стан.

За цей час хлопчині справили військову форму, підшили на його розмір. Виглядав він дуже кумедно, як маленький солдатик! Такий собі, опецькуватий, товстенький. А ще від того вигляду морозом пробирало... 9 років, а дитинство вже закінчилося.

Любі згадалися розповіді бабусі про її дитинство і юність. Згадала, як багато дівчат-українок привозили у вагонах, змушували працювати за шматок хліба на німецьких заводах. Цей жах повернувся.

Здавалося, що реально таке не може відбуватися у XXI ст., що це просто кадри зі старого воєнного фільму. Але ж... стріляють. Хати в селі розбиті, потрощені...Люди виїхали. Миколаївська область. Часто без світла, без тепла.

26.11.2022 рік.

Сьогодні рашисти, наче оскаженіли. Мабуть, це помста за вибух на мосту. Вибухи!!!

Зліва щось так рвонуло, що Михась відлетів в інший бік бетонного блок посту, дуже вдарився об стіну. Швидко підвівся, оговтався, вибіг надвір. На землю падала...земля. Це було так страшно! Гуділо все навкруг. Осколки бетону, грудки землі літали у повітрі, наче невагомі. Вибуховою хвилею два бетонних блоки впали на дядька Андрія! Він не рухався. Хтось із чоловіків підбіг до нього, нахилився, помацав пульс і помахав головою в різні сторони.

— Ні! Ні! Ні! – у загальному шумі війни тоненький голос малого хлопчика розривав серце кожного, хто його чув.

Все навколо сіре, в диму. Щільне повітря, наповнене їдучим запахом горілого. Дядько Микола з сусідньої вулиці, Льоша, його старший друг, дід Максим.... Все завертілося перед очима. Михася поглинула повна і непроглядна темрява.

27.11.2022 рік.

— Да что ты, нет, успокойся, никто не тронет. Но отпустить тебя мы не можем. Сам понимаешь.

Михасик був радий, що хоча б одна людина адекватна серед цих звірів. Це вони розстріляли з мінометів і градів український блок пост. Це вони вбили дядька Андрія,

Льошу, діда Максима... Хлопець замружив очі, стиснув кулаки й внутрішнім голосом заблагав у Бога смерті цим оркам!

— Понимаю тебе. Никому она не нужна, эта война, — Саша зрозумів стан малого. Він був проти того, що коїться. Йому 23 роки, його демобілізували на фронт, вірніше – він сам пішов. Бо середньому брату Ростиславу – 18. Саша боявся, якщо він не піде – то заберуть Ростіка. А він ще такий малий. Їх у сім'ї четверо. І за кожного Сашко розповідав з особливою любов'ю у голосі. Показував їхні фотографії, що в нагрудній кишені займали окреме місце.

Вже третій день Михасик у полоні. Його не годували й взагалі, дуже погано ставляться. Лише Сашко крадькома ділить з малим свою пайку.

Вже третій день хлопець думає, як втекти й продовжити допомагати нашим. І чим далі, тим більше розуміє, що живим він звідси не вирветься.

Якось ввечері, російські солдати сиділи біля вогнища. Грілися зовні й трохи підігрівалися "зсередини". Зовсім скоро залунали голосні викрики. Михась прислухався. Його зачиняли у кімнаті в хаті, яку зайняли рашисти. Вийти він не міг, але почути треба спробувати!

Напружився і перетворився на суцільний слуховий апарат.

Хлопці, розпалившись від випитого, гудили керівництво за недбалість підготовки наступу. Мовляв, не з тієї сторони, мало боєприпасів, оголений лівий фланг у них...

Михась все запам'ятав, ще й тричі повторив, щоб не забути.

Вдень хлопця випускали під відповідальність Сашка.

Саша довіряв Михасю, тому не дуже й слідкував за ним.

Саме це і було потрібно малому. Він тихенько пролазив під парканом, перебігав дорогу і зникав у дворі хати, що напроти. Клав записку і швидко назад. Не хотів, щоб Сашку перепало за нього.

Колись, придумана сільськими хлопцями гра у шпигунів, стала у пригоді саме зараз. Михась писав записки нашим бійцям. Писав все, що чув вечорами від ворогів. Залишав, в надії, що єдиний друг, який лишився в селі, здогадається і знайде записку. На 5 день так і сталося. Записки зникли.

Радості Михася не було меж. Не зважаючи на недоїдання, холод, у хлопця зажевірела надія. В листі він просив передати матері, що живий.

Морозні дні змінювалися відлигою і мокротинням. В розбитій хаті, в якій тримали малого, тік дах. Михась промерзав до кісток.

За цей час він дуже схуд. Форму з нього зірвали ще першого дня, дали вдягти якесь ганчір'я. А воно було все подране. Пощастило, що в тій кімнаті, де був запертий, стояла не пошкоджена шафа і він легко знайшов одяг. Правда, дорослий. Але це вже щось!

— Сашко, в мене є до тебе пропозиція. Тільки вислухай, будь ласка, спокійно.

— Валяй, малой, — Саша засміявся з серйозного виразу на обличчі Михася.

— Ти ж розумієш, що це все неправильно і не справедливо, розумієш, що ми переможемо... Давай разом тікати! Повір, наші тебе приймуть. До нас багато в полон здаються. Краще так, ніж загинути.

— Понимаю. Но как я сдамся? А мои? Мои братики и сестрика. Их же посадят, как родственников изменника Родины! Ты не знаешь, что может еще придумать этот наш бункерный дед.

Михась замовк. Він не дуже розумівся на політиці, це було складно для його 9-річного мозку. В його розумінні все було просто: є війна, є полон. Здався в полон – вижив.

— Ложись спати, Мишка, — запираючи двері на ключ, пошепки промовив Сашко.

А Михасю не спалося. Його маленьке серце відчувало якусь тривогу, вірніше, він не міг спати в передчутті чогось хорошого. Хлопець мріяв про те, що його друг знайшов всі записки й передав нашим солдатам. Вони опрацюють план і розіб'ють цей імпровізований штаб, в якому зараз знаходився малий.

Сонце довго не хотіло виходити, мороз підіймав рисочки на термометрі. З ранку температура була – 15. Сухо, мерзло.

Михася трусило. Можливо від холоду, а, може, від гніву, що так довго нічого не відбувається, немає атаки ЗСУ, вони ж неподалік стоять. Він знав! Ні, він думав не за себе, не за те, щоб його визволили... У нього стояла перед очима картина останніх секунд життя діда Максима і дядька Андрія. За друга Льошу хлопець хотів особисто помститися!

На секунду зосереджу вас.

9 РОКІВ!!!

ДИТИНА!!!

Про що думає дитина і про що мріє у 9 років!!!???

ЖАХ!

30. 12.2022 рік.

Худий, замурзаний (бо не купався, не давали води), голодний Михайло вже не виглядав, як маленький опецькуватий солдатик! Це був виморений полоном малий, що ледь тримався на ногах. Він би давно пропав з цими нелюдами, але Сашко, його єдиний друг, його надія, підтримував хлопця, підгодовував і розмовляв з ним, знов і знов показував фото своїх братів і сестрички.

Понад місяць тривали муки малого.

Михась вже згубив надію на визволення і помсту.

Та вчора йому наснився сон. Снився батько! Михайлу ніколи не снився батько, а тут – на весь зріст, у воєнній формі, все, як говорила мама.

— Тату? Ти живий? – тільки й зміг запитати Михась.

— Звичайно! Сину, я завжди буду з тобою! – ніжна усмішка Олега теплим променем торкнулася до щічки хлопчика.

— Зрозуміло... Це я вмер. Ти прийшов за мною. – ледве промовив малий.

— Ні, звичайно ж ні! Ти просто втратив віру, сину! А наш рід ніколи не втрачав її, бо ВІРА – то єдине, що надихає і двигає. В тебе є мій захист, синочку, тримайся.

Михайло зіскочив, наче ужалений, з матрацу, на якому спав. Раптом стало дуже жарко!

Ранком малого трусило, він горів. Температура, напевно, була дуже високою, але її ніхто не міряв. Сашко приніс якісь жарознижувальні (знайшов у хаті), стало трохи легше. Михась сприйняв сон за марево.

04.01.2023 рік.

Вперше батько сказав йому неправду, так подумав Михась. Він приходив за ним. Хлопчина лежав і майже не вставав з ліжка. Російські військові, які вкотре вчора напилися, хотіли "прекратити мучення малого". Сашко не дав. Знову захистив пацана. Хоча, ризикував, бо п'яний росіянин – то мавпа з гранатою. Не знаєш куди вона її кине, та чи кине взагалі.

Сашко приніс багато теплих речей, обклав ними Михася, щоб хоч трохи зігріти. Обличчя хлопчини палало, вірніше те, що залишилося від обличчя. Очі впали десь так глибоко, що і не видно. Попід очима чорні кола, в яких губиться все.

Михась кашляє. Здається, міх ковальський працює тихіше, ніж перекачують повітря легені хлопця.

Сашко старається бути частіше біля малого, хвилюється за нього.

10.01.2023 рік.

Вибухи!!!

Зліва щось так рвонуло!!!

Дежавю???

Колись таке, ніби, вже було з Михасем!

Хата захиталася, стіни почали складатися. Наче в кіно. Цей раз Михайло все бачив на власні очі!

— Вставай, бежим! – закричав, ввірвавшись у кімнату Сашко.

— Немає сил в мене, не піду. Та й довго не протягти мені, ти ж бачиш.

— Вставай! Вот так тут умереть я тебе не дам! – гаркнув на малого Сашко.

Михась підвівся. В голові свистіло і паморочилося. Стін майже не залишилося, вони ледве трималися купи, а тут ще їх вибуховою хвилею зовсім поклато долі. Мишко йшов крізь глину і цеглу. Ледве перебираючи ногами все-таки вийшов на двір. Ніч. Чи то так вдень темно?

Його роздуми обірвав чийсь крик. Знайомий голос.

Малий вперше відчув холод і його свідомість почала повертатися.

Де кричали?

Хто?

Де ті кляті орки?

Хто стріляє, звідки?

Питання роєм оскаженілих бджіл снували в дитячій голові й жалили відсутністю відповідей. Знову крик!

Михась набрав повітря у легені, що заскреготали, як старі колодки, пішов в сторону, звідки лунав крик. Повз нього пробігли два рашисти, щось кричали про наступ, ракетну атаку, про ЗСУ.

Михась затремтів... Невже?..

Наші! Українці!

Сашко! Де Саня???

На Михася ніби вилили відро окропу. То він кричав!

— Сашо, Сашко, — малий, забувши про біль, втому й легені, що палали жаром, рвонув в сторону. За розваленим від вибуху сараєм лежав Сашко.

— Я зараз. Я витягну тебе звідси.

За декілька секунд знайшов якусь ганчірку і перекотив на неї Сашка. Ухопився і що було сили потягнув.

Він не чув, як летіли снаряди й розривалися поряд, не чув, як неподалік розвертався наш танк. Ледве живий, він тягнув людину, яка допомогла йому вижити, в надії, що зможе врятувати його.

— Людоньки, рідненькі мої, спасіть, — кричало хлоп'я.

Та з горла виривався лише хрип.

Іще зусилля, ще трохи, за ту хату, від лінії вогню, ще, ще метр...

З-за хати вискочив солдат, наставив автомат на хлопця.

— Я ж свій, рідненькі. Я з полону втік, — хрипів малий.

— А це також полонений, але тепер наш. Він гарна людина, проти війни. Але його поранило. Допоможіть донести його в безпечне місце.

І знову така невчасна темрява, яка поглинула Михася.

Скільки він був непритомний, не пам'ятає.

Відкрив очі. Біль. Легені горять.

Сашко! Де він?

— Сашко, — погукав несміло хлопець.

Тиша.

Спробував піднятися. З великим болем, але це вдалося.

24.02.2023 рік.

Роковини початку війни.

Михась вже нормально говорить. Пройшов курс лікування вкрай запалених легень, ледь вижив. Лежав у реанімації, навіть не все пам'ятає.

Та ніколи не забуде того, хто неодноразово рятував йому життя у полоні. Хто мріяв про мир і був проти цього страшного жахиття. Кого змусили прийти в пекло, яке самі ж вони, росіяни, і створили.

Михась не забуде той застиглий навіки погляд і руку, яка притискала до себе фотографії братиків і сестрички.

Автомобіль зупинився біля блок посту. З бетонного бліндажа вийшов худенький хлопчина у воєнній формі. На вигляд йому було не більше 8 років. Перевірив документи і побажав гарної дороги.

— Ти диви, такий малий, а в формі. Що він там розуміє в цій війні, — усміхнулася пані в автомобілі.

— А що ось там, на блок посту? Бачиш? — запитав водій жінку.

Михась вже не чув подальшої розмови. Він пішов в сторону блок посту, на якому

висіли великі фото двох хлопців і однієї дівчинки.

А під ними підпис.

Сашко...